

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2006 rd

Statsrådets utredning med anledning av ett konsultationsdokument om utveckling av patentsystemet i Europa

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 8 februari 2006 statsrådets utredning med anledning av ett konsultationsdokument om utveckling av patentsystemet i Europa (E 140/2005 rd) till ekonomiutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Marja-Leena Rinkineva, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsråd Tatu Leppänen, justitieministeriet

- generaldirektör Matti Enäjärvi och linjeförvaltningschef Pekka Launis, Patent- och registerstyrelsen
- juris kandidat Tytti Peltonen, Finlands näringsliv rf
- direktör Hannu Järvinen, Teknologiska utvecklingscentralen Tekes
- patentombud Christian Westerholm, Finska Patentombudsförening rf
- hovrättsrådet Antti Miettinen, Finska Föreningen för industriellt rättsskydd r.f.
- Vice President Ilkka Rahnasto, Nokia Abp.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från Centralhandelskammaren.

UTREDNINGEN

Kommissionens avsikt med dokumentet är att inleda konsultationer om tänkbara metoder att utveckla patentsystemet i Europa.

Processen är en fortsättning på kommissionens förslag om gemenskapspatent från 2000. Förslaget omfattade utöver förordningen om gemenskapspatent akten för revision av den europeiska patentkonventionen, rådets beslut om ett eventuellt domstolssystem och vissa ändringar i stadgan för EG-domstolen. Förhandlingarna i frågan har stått stilla sedan maj 2004, inte minst på grund av skillnader i synen på språkregimen.

Kommissionen anser fortfarande att gemenskapspatentet bör vara det primära målet för den europeiska konkurrenskraften. Syftet med konsultationsdokumentet är emellertid att klarlägga medlemsstaternas och intressegruppernas syn också på andra alternativ. Som exempel kan nämnas projektet för att se över rättegångssystemet för europeiska patent (EPLA) och en partiell harmonisering av nationella patentlagar eller ömsesidigt erkännande av patent. Genom konsultationer vill man dessutom klarlägga olika parter syn på huvudprinciperna för patent-

systemet och patentens betydelse för Europa över lag.

Regeringen har ännu inte formulerat sin ståndpunkt till saken.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ett förbättrat patentsystem är i stor utsträckning en innovationspolitisk fråga, och en lyckad innovationspolitik är enligt utskottets mening den viktigaste enskilda faktorn för att målen med Lissabonstrategin ska nås.

De största bristerna med det nuvarande patentsystemet i Europa är att det är trögt och dyrt. Handläggningen kan ta flera år, jämfört med det viktigaste konkurrentlandet USA, där det går att utverka ett patent efter ungefär ett och ett halvt års handläggning. En så långt utdragen ansökningsprocess gör EU föga trovärdigt som dynamisk innovationsmiljö. Med hänsyn till hur snabbt den nya tekniken utvecklas är det fullt möjligt att uppfinningar är föråldrade redan när patenten slutligen meddelas. Dessutom är kostnaderna för europeiska patent avsevärda. Inte minst på grund av översättningskraven kan kostnaderna bli 5—10 gånger högre än i USA. Det nuvarande systemet behöver absolut utvecklas.

Mot denna bakgrund och med beaktande av att förhandlingarna om gemenskapspatent står stilla anser utskottet att det krävs ett aktivt engagemang i den debatt som kommissionen nu har initierat. I anknytning till konsultationsdokumentet uppmärksammar utskottet följande frågor som hänför sig till utskottets fackområde.

Grundprinciperna i patentsystemet

Om patentsystemet utvecklas gäller det att fästa särskilt avseende vid systemets rättssäkerhet, förutsebarhet och kostnadseffektivitet. Det ska behandlas som en helhet, inbegripet en effektiv verkställighet att meddelade patent och skydd för tredje parts rättigheter. Det hänger samman med ett fungerande rättegångssystem. I det sammanhanget har expertisen över lag talat för ett förfarande där också de nationella domstolarna spelar en roll t.ex. som förstainstansrätter. Det

tillgodoser bäst framför allt små och medelstora företags behov.

Utifrån sakkunnigutlåtandena förefaller en vidareutveckling av det europeiska patentsystemet vara ett beaktansvärt alternativ. Europeiska patentverket (EPO) och de nationella patentmyndigheterna kunde genom bättre samarbete och utläggning på entreprenad skära ner kostnaderna och förkorta handläggningstiderna.

Gemenskapspatent

Ekonomiutskottet har förordat gemenskapspatent i ett tidigare utlåtande i saken (EkUU 16/2000 rd). Utskottet anser att förfarandet skulle bidra till en enklare ansökningsprocess och lägre kostnader. I anknytning till det senare har utskottet talat för att Europeiska patentbyrån bara ska ha engelska som arbetsspråk och att gemenskapspatent ska träda i kraft utan krav på att de översätts till gemenskapens övriga officiella språk.

Situationen har förändrats i väsentlig grad efter det förra utlåtandet. Som läget är nu förefaller det inte sannolikt att bara ett språk kan godkännas som handläggningsspråk för patentansökningar. Det är inte heller troligt att systemet med gemenskapspatent skulle minska kostnaderna för patentering. Därför ställer sig experter kritiskt till hela systemet med gemenskapspatent.

Det har inte ansetts nödvändigt att ett gemenskapspatent ger patentskydd inom hela EU. För företagen räcker det ofta med ett mer begränsat skydd som täcker in de strategiskt viktiga medlemsstaterna. Det europeiska patentet ger redan ett sådant skydd. Ett gemenskapspatent förmodas vara till nytta främst för storföretag. Vid utfrågningen av sakkunniga har det framhållits att det behövs ett nationellt och ett europeiskt patentsystem vid sidan av ett eventuellt gemenskapspatent. Å andra sidan förmodas ett gemen-

skapspatent urholka de nationella patentverkens roll och det vore till skada inte minst för små och medelstora företag.

Utifrån det ovan sagda anser utskottet att en eventuell fortsatt utveckling av gemenskapspatentet kräver en kostnads-nyttoanalys som täcker in en jämförelse av olika system.

Harmonisering av nationella patentlagar och ömsesidigt erkännande av patent

Den materiella patenträtten är redan i stort sett harmoniserad i EU genom Europeiska patentkonventionen och de bestämmelser som iakttas i EPO-förfarandet. En ytterligare harmonisering av nationella patentlagar undanröjer inte nödvändigt de meningsskiljaktigheter som finns i det nuvarande systemet.

Ett ömsesidigt erkännande av patent kan i sin tur leda till rättslig osäkerhet, för ordningen skulle medge att också sådana patenträttigheter sätts i kraft som inte svarar mot tidigare nationell tolkningspraxis för bestämmelserna i patentöverenskommelser. Utskottet anser att detta och de existerande nivåskillnaderna mellan olika patentverk bör vägas in om förfarandet en dag vidareutvecklas.

Utlåtande

Ekonomiutskottet meddelar

att utskottet med anmärkningarna ovan anser fortsatta åtgärder för att ta fram ett fungerande och kostnadseffektivt patentsystem vara viktiga.

Helsingfors den 22 mars 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Jari Leppä /cent
medl. Sari Essayah /kd
Klaus Hellberg /sd
Martti Korhonen /vänst
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Seppo Lahtela /cent
Jere Lahti /saml

Jouko Laxell /saml
Sirpa Paatero /sd
Klaus Pentti /cent
Antti Rantakangas /cent
Martin Saarikangas /saml
Juhani Sjöblom /saml
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Tuula Kulovesi.